

**Koncepcia územného rozvoja
Slovenska 2001
v znení KURS 2011
– zmeny a doplnky č. 1 KURS 2001**

KURS 2011 – zmeny a doplnky č. 1 KURS 2001

Objednávateľ Zmien a doplnkov č.1:

Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR

Námestie slobody č. 6

810 05 Bratislava

Vecný garant za obstarávateľa:

Ing. arch. Želmíra Kalinová

– oddelenie územného plánovania

Spracovateľ Zmien a doplnkov č.1:

AUREX, s.r.o.

Dúbravská cesta 9

841 04 Bratislava

V zastúpení:

Ing. arch. Ľubomír Klaučo

– konateľ

Hlavný riešiteľ:

Ing. arch. Vojtech Hrdina, PhD.

Riešiteľský kolektív Zmien a doplnkov č.1 KURS 2001:

Hlavný riešiteľ	Ing. arch. Vojtech Hrdina, PhD.
Hlavné ciele	Ing. arch. Vojtech Hrdina, PhD.
Medzinárodné súvislosti	Ing. arch. Vojtech Hrdina, PhD.
Demografia, bývanie	Mgr. Tatiana Lachová
Regionálna politika	Ing. Pavol Kárász Doc. Ing. Jozef Tvrdoň, PhD.
Osídlenie a sídelná štruktúra	Ing. arch. Vojtech Hrdina, PhD.
Kultúrne dedičstvo	Ing. arch. Ľudmila Husovská, PhD.
Krajinná štruktúra	Ing. Monika Lachmannová
Poľnohospodárstvo	Ing. Mária Mozdíková
Rekreácia, cestovný ruch, kúpeľníctvo	Ing. arch. Milan Vaniček, PhD.
Sociálna infraštruktúra	Mgr. Tatiana Lachová
Doprava	AUREX, spol. s r.o.
Vodné hospodárstvo	Ing. Július Klink, Ing. Viera Vikukelová
Životné prostredie, Odpadové hospodárstvo	Ing. Michal Štiffel
Počítačová grafika a výpočtové systémy	Ing. arch. Aleš Baláži Mgr. Pavol Kristel' Ing. Ladislav Červeň

Aktualizácia smernej časti KURS 2001 v roku 2006

Objednávateľ aktualizácie smernej časti:

Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR
Prievozská 2/B, 825 25 Bratislava

V zastúpení:

Ing. László Gyurovszky – minister

Vecní garanti:

Ing. arch. Miloslava Pašková,
– vedúca oddelenia územného plánovania

Ing. arch. Želmíra Kalinová
– oddelenie územného plánovania

Spracovateľ aktualizácie smernej čast:

AUREX, s.r.o.

Dúbravská cesta 9, 841 04 Bratislava

V zastúpení:

Ing. arch. Ľubomír Klaučo – konateľ

Vecný garant:

Ing. arch. Vojtech Hrdina, PhD.

Riešiteľský kolektív aktualizácie smernej časti:

Hlavný riešiteľ	Ing. arch. Vojtech Hrdina, PhD.
Hlavné ciele	Ing. arch. Vojtech Hrdina, PhD.
Medzinárodné súvislosti	Ing. arch. Dušan Kostovský
Demografia, bývanie	Mgr. Tatiana Lachová
Regionálna politika	Doc. Ing. Jozef Tvrdoň, PhD. Ing. Dušan Slimák
Osídlenie a sídelná štruktúra	Ing. arch. Vojtech Hrdina, PhD.
Kultúrne dedičstvo	Ing. arch. Ľudmila Husovská, PhD.
Krajinná štruktúra	Ing. Monika Šubová
Poľnohospodárstvo	Mgr. Pavol Minarových
Lesné hospodárstvo	Ing. Jozef Marko, PhD.
Rekreácia, cestovný ruch, kúpeľníctvo	Ing. arch. Milan Vaníček, PhD.
Sociálna infraštruktúra	Mgr. Tatiana Lachová
Doprava	Ing. Ľubomír Mateček
Vodné hospodárstvo	Ing. Július Klink, Ing. Viera Víkukelová
Energetika	Ing. Mária Tolnayová – EGU Bratislava
Informačná spoločnosť	Ing. Ľubomír Mateček
Životné prostredie	Mgr. Pavol Minarových
Odpadové hospodárstvo	Mgr. Pavol Minarových
Počítačová grafika a výpočtové systémy	Ing. Ladislav Červeň

KURS 2001

Objednávateľ Koncepcie územného rozvoja Slovenska 2001:

Ministerstvo životného prostredia SR
Námestie Ľ. Štúra 1, 812 35 Bratislava

V zastúpení:

Ing. arch. Peter Kovačik

– generálny riaditeľ sekcie územného plánovania
a stavebného poriadku

Vecní garanti:

Ing. arch. Miloslava Pašková,

– riaditeľka odboru územného plánovania,

Ing. arch. Želmíra Kalinová

Ing. Ján Kizek

– odbor územného plánovania

Spracovateľ Koncepcie územného rozvoja Slovenska 2001:

AUREX, s.r.o.

Dúbravská cesta 9, 841 04 Bratislava

V zastúpení:

Ing. arch. Ľubomír Klaučo – konateľ

Vecní garanti:

Ing. arch. Vojtech Hrdina, CSc.

Ing. arch. Michal Chudík, CSc.

Ing. arch. Dušan Kostovský

Experti a konzultanti v roku 2001

Experti a konzultanti

Ministerstva životného prostredia SR:

Prof. Ing. Milan Buček, DrSc.,
Prof. RNDr. Milan Ružička, DrSc.,
Prof. Ing. arch. Rudolf Šteis, DrSc.,

Riešiteľský kolektív v roku 2001:

Hlavný riešiteľ

Hlavné ciele

Medzinárodné súvislosti

Demografia, bývanie

Makroekonomické predpoklady
a ekonomický rozvoj

Regionálna politika

Osídlenie a sídelná štruktúra

Kultúrne dedičstvo

Krajinná štruktúra

Poľnohospodárstvo

Lesné hospodárstvo

Priemysel, stavebníctvo

Rekreácia, cestovný ruch, kúpeľníctvo

Sociálna infraštruktúra

Doprava

Vodné hospodárstvo

Energetika

Telekomunikácie a pošty

Informačná spoločnosť

Životné prostredie

Odpadové hospodárstvo

Počítačová grafika a
výpočtové systémy

Grafická úprava a design

Experti a konzultanti z regiónov :

Ing. arch. Alexander Bél,
URBAN Košice
Ing. arch. Mária Chocholová,
URKEA Banská Bystrica
Ing. arch. Pavol Kropitz,
AAA Žilina
Ing. arch. Mária Krumpolcová,
A– Ž projekt Bratislava

Ing. arch. Vojtech Hrdina, CSc.

Ing. arch. Vojtech Hrdina, CSc.

Ing. arch. Dušan Kostovský

Ing. Věra Fibingerová

Mgr. Marcela Kopčanová

Dr. Pavol Kárász, CSc.

Doc. Ing. Jozef Tvrdoň, CSc.

Ing. Dušan Slimák

Ing. arch. Michal Chudík, CSc.

Ing. arch. Vojtech Hrdina, CSc.

Ing. arch. Dušan Kostovský

Ing. arch. Ľubomír Klaučo

Ing. arch. Ľudmila Husovská, CSc.

Ing. arch. Viera Dvořáková – spolupráca

Mgr. Štefánia Tóthová – spolupráca

RNDr. Tatiana Hrnčiarová, CSc.

RNDr. Zita Izakovičová, CSc.

RNDr. M. Liška, CSc.

RNDr. Magda Kučerová

Ing. Jozef Marko, CSc.

Mgr. Róbert Janáček

Ing. arch. Milan Vaniček, CSc.

Ing. Ivan Smetana

Ing. Pavol Weiss, CSc. – Ústav turizmu

PhDr. Marta Krivá, CSc. – Ústav turizmu

Mgr. Jana Gregáčová

Ing. arch. Milan Vaniček, CSc. – spolupráca

Ing. Ján Konček, CSc.

Ing. Ľubomír Mateček

Ing. Július Klink,

Ing. Viera Víkukelová

RNDr. Mária Svobodová – EGU Bratislava

RNDr. Anežka Tomeková – EGU Bratislava

Ing. Mária Tolnayová – EGU Bratislava

Ing. Peter Švolík – EGU Bratislava

Ing. Karol Dvorák – EGU Bratislava

Mgr. Krisztián Szekeres

Ing. arch. Dušan Kostovský

Mgr. Pavol Minarových

Mgr. Jaroslav Zhorela

Ing. Peter Šlopek, Ing. arch. Aleš Baláži

Mgr. Lucia Zudorová, Michal Kostovský

Ing. arch. Michal Chudík, CSc.

Text neprešiel jazykovou úpravou

OBSAH:

KURS 2011 – ZMENY A DOPLNKY Č. 1 KURS 2001	3
AKTUALIZÁCIA SMERNEJ ČASTI KURS 2001 V ROKU 2006	3
KURS 2001	2
ÚVOD	1
ZÁKLADNÉ ÚDAJE	1
1. ZADANIE, POSTUP A SPÔSOB SPRACOVANIA DOKUMENTU	1
2. ZHODNOTENIE DOTERAZ PLATNEJ ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE REGIÓNŮV A KONCEPCIE ÚZEMNÉHO ROZVOJA SLOVENSKA – II. NÁVRH	2
3. HLAVNÉ CIELE A ICH PRIORITY V EURÓPSKOM A REPUBLIKOVOM KONTEXTE	3
HLAVNÉ CIELE	5
1. ŠTRUKTUROVANIE CIEĽOV VO VÄZBE NA POLOHU SLOVENSKA V EURÓPSKOM REGIÓNE	5
2. PRIORITY CIEĽOV VO VZŤAHU K SOCIÁLNEJ, EKONOMICKEJ A ENVIRONMENTÁLNEJ SITUÁCII V SR	5
VSTUPNÉ PODMIENKY A VÝCHODISKÁ	7
1. MEDZINÁRODNÉ SÚVISLOSTI	7
1.1. Európska perspektíva priestorového rozvoja (ESDP)	7
1.2. VISION PLANET	8
1.3. Štúdia podunajského priestoru	9
1.4. Red Octopus – Červená chobotnica	10
1.5. Euroregióny	10
1.6. ESPON	11
1.7. PlaNet CenSE	12
2. REGIONÁLNA POLITIKA ŠTÁTU	12
2.1. Konceptné a strategické celoštátne dokumenty	12
2.1.1. Národný strategický referenčný rámec SR	13
2.2. Regionálne disparity a ekonomická regionalizácia Slovenska	15
3. ENVIRONMENTÁLNA POLITIKA ŠTÁTU	22
3.1. Konceptné a strategické celoštátne dokumenty	22
3.2. Krajinno–ekologické podmienky územného rozvoja Slovenska	25
4. DEMOGRAFICKÝ STAV A TENDENCIE VÝVOJA OBYVATEĽSTVA	28
4.1. Stav a tendencie vývoja obyvateľstva v Slovenskej republike	28
4.1.1. Vývoj počtu obyvateľov v SR v rokoch 1991– 2008	28
4.1.2. Trendy v demografickom správaní obyvateľstva SR v rokoch 1991, 2001 a 2008	29
4.1.3. Zmeny vo vekovom zložení obyvateľstva SR	29
4.1.4. Vývoj počtu obyvateľov v krajoch SR v rokoch 1991, 2001, 2008	30
4.1.5. Demografická charakteristika krajov SR	31
4.1.6. Národnostná štruktúra	32
4.1.7. Vzdelanostná štruktúra	33

4.2.	Výhľadový počet obyvateľov SR do roku 2025	34
4.2.1.	Demografické projekcie	34
5.	EKONOMICKÁ AKTIVITA OBYVATEĽOV	37
5.1.	Ekonomická aktivita obyvateľstva SR	37
5.1.1.	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo SR v roku 1991, 2001 a 2008	38
5.1.2.	Výhľadový počet ekonomicky aktívneho obyvateľstva v SR do roku 2025	39
5.2.	Pracovné príležitosti	42
	KOMPLEXNÝ NÁVRH	43
1.	OSÍDLENIE A SÍDELNÁ ŠTRUKTÚRA	43
1.1.	Medzinárodné väzby	43
1.2.	Osídlenie na území Slovenska	45
1.2.1.	Stav osídlenia na území Slovenska	45
1.2.2.	Osídlenie ako kultúrne dedičstvo	45
1.3.	Sídelné systémy	48
1.3.1.	Centrá osídlenia	48
1.3.2.	Ťažiská osídlenia	54
1.3.3.	Rozvojové osi	60
1.3.4.	Vidiecke osídlenie, mestá a vidiek	62
1.4.	Kultúrne dedičstvo	65
1.5.	Rozvoj osídlenia a sídelných štruktúr a ich predpokladané vplyvy na životné prostredie a trvalo udržateľný rozvoj	67
1.5.1.	Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 a ciele trvalo udržateľného rozvoja v Slovenskej republike	67
1.6.	Základné koncepčné princípy tvorby sídelných štruktúr v regiónoch	70
2.	KRAJINNÁ ŠTRUKTÚRA	75
2.1.	Krajinnoekologický potenciál	75
2.1.1.	Ochrana prírody a krajiny	75
2.1.2.	Územný systém ekologickej stability	77
2.1.3.	Územia medzinárodného významu	78
2.2.	Environmentálne limity	79
2.3.	Environmentálne členenie priestoru Slovenska	80
2.3.1.	Typizácia krajiny na základe zaťaženia a poškodenia krajinotvorných zložiek	80
2.3.2.	Typizácia krajiny Slovenska	83
2.4.	Návrh obnovy a starostlivosti o krajinu	84
3.	HOSPODÁRSKA A SOCIÁLNA INFRAŠTRUKTÚRA A ÚZEMNÝ ROZVOJ SLOVENSKA	85
3.1.	Požiadavky odvetvových koncepcií na priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia Slovenska	85
3.2.	Poľnohospodárstvo	87
3.3.	Lesné hospodárstvo	88
3.4.	Priemysel	91
3.5.	Stavebníctvo	93
3.6.	Rekreácia a turizmus	93
3.7.	Sociálna infraštruktúra	96
3.7.1.	Bývanie v Slovenskej republike	96
3.7.2.	Školstvo	103
3.7.3.	Zdravotníctvo	105
3.7.4.	Kultúra a umenie	109
4.	DOPRAVA A ÚZEMNÝ ROZVOJ SLOVENSKA	110
4.1.	Zámery rozvoja rezortu dopravy definované v oficiálnych dokumentoch na medzinárodnej a národnej úrovni	110
4.2.	Východiská rozvoja vonkajšej prepravy	121
4.3.	Trvalá udržateľnosť dopravy v kontexte priestorového rozvoja Slovenska	122

4.4.	Dopravná sústava Slovenskej republiky	123
4.4.1.	Dopravná sústava pre medzinárodnú dopravu	124
4.4.2.	Dopravné koridory celoštátnej úrovne	128
4.4.3.	Dopravné koridory nadregionálnej úrovne	128
4.5.	Dopravná regionalizácia územia Slovenska	129
5.	TECHNICKÉ VYBAVENIE A ÚZEMNÝ ROZVOJ SLOVENSKA	132
5.1.	Infraštruktúra vodného hospodárstva a územný rozvoj Slovenska	132
5.1.1.	Strategické ciele vodohospodárskej politiky do roku 2015	133
5.1.2.	Rozvoj verejných vodovodov	136
5.1.3.	Rozvoj verejných kanalizácií	137
5.1.4.	Zásobovanie úžitkovou vodou a využitie vody na ďalšie účely	138
5.1.5.	Vodné toky	139
5.1.6.	Hydromeliorácie	139
5.1.7.	Rybné hospodárstvo (rybárstvo)	139
5.2.	Infraštruktúra energetiky a územný rozvoj Slovenska	139
5.2.1.	Spotreba primárnych energetických zdrojov	140
5.2.2.	Zemný plyn	140
5.2.3.	Ropa	142
5.2.4.	Uhlie	143
5.2.5.	Elektrická energia	143
5.2.6.	Zásobovanie teplom	147
5.2.7.	Energetika a územný rozvoj Slovenska	148
6.	INFORMAČNÁ SPOLOČNOSŤ, INFORMAČNÉ TECHNOLOGIE A ÚZEMNÝ ROZVOJ SLOVENSKA	149
6.1.	Rozvoj a zásady budovania informačnej spoločnosti v EÚ	149
6.2.	Podmienky budovania informačnej spoločnosti na Slovensku	150
6.2.1.	Doterajšie uplatňovanie zásad rozvoja informačnej spoločnosti na Slovensku	150
6.2.2.	Smerovanie rozvoja informačnej spoločnosti na Slovensku	152
6.2.3.	Vplyv rozvoja informačnej spoločnosti na územný rozvoj	153
7.	ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ÚZEMNÝ ROZVOJ SLOVENSKA	155
7.1.	Stav ochrany zložiek životného prostredia	155
7.1.1.	Ovzdušie	155
7.1.2.	Vodstvo	157
7.1.3.	Pôda	158
7.1.4.	Horninové prostredie	160
7.2.	Odpadové hospodárstvo	162
7.3.	Hluk a žiarenia	163
7.4.	Zdravotný stav a ochrana zdravia obyvateľstva	164
8.	KONCEPCIA ÚZEMNÉHO ROZVOJA SLOVENSKA A TRVALO UDRŽATEĽNÝ ROZVOJ	165

Úvod

Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR (ďalej aj ako MVR SR) je poverené kompetenciami v oblasti územného plánovania a zo zákona je zodpovedné za obstarávanie a sledovanie aktuálnosti celoštátneho územnoplánovacieho dokumentu Konceptia územného rozvoja Slovenska. Kompetencie v oblasti územného plánovania prevzalo od Ministerstva životného prostredia SR (MŽP SR). MŽP SR bolo obstarávateľom celoštátneho územnoplánovacieho dokumentu Konceptia územného rozvoja Slovenska 2001 (ďalej aj ako KURS 2001) a v roku 2004 prostredníctvom Stratégie územného rozvoja Slovenska obstaralo v Slovenskej agentúre životného prostredia, Centre environmentálnej regionalizácie v Košiciach „Monitoring plnenia záväzných zásad a regulatívov územného rozvoja schválených v KURS 2001 a vyhodnotenie podnetov na aktualizáciu KURS 2001“.

Stratégia územného rozvoja Slovenska /SURS/ je v zmysle stavebného zákona č. 50/1976 Zb. v znení neskorších predpisov územnotechnickým podkladom pre územie celej republiky, ktorého zameranie je definované v §7, odst. 4. Cieľom úlohy SURS v roku 2004 bolo monitorovať plnenie záväzných zásad a regulatívov územného rozvoja schválených v KURS 2001 a vyhlásených Nariadením vlády SR č.528/2002 Z. z. a vyhodnotiť podnety na aktualizáciu KURS 2001.

V rámci monitoringu boli s požiadavkou na vyhodnotenie plnenia záväzných zásad a regulatívov územného rozvoja v zmysle KURS 2001 v odvetvových a rozvojových dokumentoch a s požiadavkou na podnety a námety na aktualizáciu KURS 2001 oslovené z úrovne všetky ministerstvá, samosprávne kraje a krajské stavebné úrady. O výsledkoch monitoringu a vyhodnotení stanovísk a podnetov na aktualizáciu KURS 2001 bola vypracovaná správa o aktuálnom stave KURS 2001 a v septembri 2005 bola predložená na rokovanie vlády SR.

V správe o aktuálnom stave Konceptie územného rozvoja Slovenska 2001 sa záverom píše, že „Po vyhodnotení všetkých podnetov bolo konštatované, že KURS 2001 a aj jeho priemety do územných plánov jednotlivých krajov v súčasnosti sú kompatibilné s jednotlivými sektorovými politikami, vyhovujú pre medzinárodnú spoluprácu a vytvárajú územné podmienky pre regionálny rozvoj. Nie sú v rozpore so žiadnym právnym predpisom. Z tohto dôvodu v súčasnosti nezakladajú dôvod na zmeny a doplnky záväznej časti KURS 2001 a novelizáciu nariadenia vlády SR č. 258/2002 Z. z.“

Pretože však od schválenia KURS 2001 prešiel určitý čas prijatie nových právnych predpisov a koncepcných dokumentov vyžaduje aktualizáciou údajov upraviť znenie smernej časti KURS 2001 a to v súlade s § 31 ods. 3 stavebného zákona.

Vláda k správe o aktuálnom stave Konceptie územného rozvoja Slovenska 2001 prijala uznesenie č. 752 zo dňa 28. septembra 2005, v ktorom zobrala na vedomie správu a uložila ministrom výstavby a regionálneho rozvoja SR zabezpečiť obstaranie úpravy smernej časti Konceptie územného rozvoja Slovenska 2001.

KURS 2001 z novembra 2006 je aktualizovaná smerná časť dokumentu. Údaje v aktualizovanom znení sú podľa dostupnosti z oficiálnych štatistík vzťahované ku koncu roka 2004, resp. 2003.

V roku 2008 oslovilo MVR SR všetky rezorty, samosprávne kraje a krajské mestá s cieľom vyhodnotenia plnenia záväznej časti KURS 2001, ako aj získania námetov a podnetov pre prípadnú potrebu zmien a doplnkov aktualizovaného znenia KURS 2001. Na základe získaných podkladov sa vypracovala Správa o aktuálnom stave

KURS 2001. Správa bola prerokovaná vládou SR a 8. 4. 2009 bolo k nej prijaté uznesenie vlády SR č. 270. V uznesení vláda SR ukladá ministrovi výstavby a regionálneho rozvoja SR predložiť na rokovanie vlády SR návrh zmien a doplnkov č. 1 KURS 2001.

V rokoch 2005 až 2008 sa vykonali vybrané analytické a výskumné práce zaoberajúce sa štúdiom sídelných štruktúr Slovenska v nových hospodársko-sociálnych podmienkach¹. Výsledky týchto prác potvrdili vhodnosť základnej koncepcie tvorby sídelného systému vyjadreného v Koncepcii územného rozvoja Slovenska 2001. Potvrdila sa správnosť vytvárania ťažísk osídlenia a ich hierarchický systém, polycentrického systému osídlenia v slovenských podmienkach, ako aj prepojenosť sídelných systémov na susediace štáty. Výsledky prác slúžili ako podklad pre spresnenie hierarchie terciárnych centier, ťažísk osídlenia a rozvojových osí.

Zmeny a doplnky č. 1. KURS 2001 zohľadňujú výsledky vyššie uvedených analytických a výskumných prác, ako aj výsledky vyhodnotenia podnetov relevantných subjektov na zmeny a doplnky záväznej časti KURS 2001.

¹ Dôsledky smerovania dochádzky za prácou na vymedzenie ťažísk osídlenia navrhnutých v KURS 2001, AUREX, spol. s r.o., Bratislava, 2005

Polycentrická koncepcia osídlenia ako nástroj zabezpečenia funkčnej komplexnosti na regionálnej a lokálnej úrovni, AUREX, spol. s r. o., Bratislava, 2006

Stratégia územného rozvoja Slovenska, AUREX, spol. s r. o., Bratislava, 2008
